

Asia: VN/16276/2024

Lausuntopyyntö; Hanke ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi ja uusien ampumaratojen perustamisen edistämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Sujuvoittaako ehdotus ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä riittävällä tavalla ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen tavoite 1 000 ampumaradasta vuosikymmenen loppuun mennessä?

Lakiesityksen mukaan vähäisen ampumaradan määritelmä muuttuisi nykyisestä 10 000 vuosittaisesta laukauksesta 100 000 laukaukseen. Pirkanmaan liiton vuonna 2023 keräämien tietojen mukaan maakunnan noin 50 ampumaradasta viidellä ammutaan vuosittain yli 100 000 laukausta. Nykyisen luvanvaraisuuden piiriin kuuluvia vähintään 10 000 vuosittaisen laukausmäärän ratoja on liki 30, joten muutos lupaprosessista ilmoitusmenettelyn piiriin siirtyvien ratojen osalta olisi merkittävä. Aineistosta ei selviä, miten laukausmäärän raja-arvoon on päädytty.

Nykyiset muut lainsäädännön muutokset edellyttävät kunnilta resurssien kohdentamista uusiin tehtäviin sekä järjestelmien käyttöönottoon, joten ampumaratojen luvitus- ja valvontatehtävien siirtyminen yhdelle viranomaistaholle on tästä näkökulmasta kannatettavaa. Pirkanmaan liitto katsoo, että keskeistä lakiuudistuksen onnistumisen sekä ympäristönsuojelullisten tavoitteiden toteutumisen kannalta on riittävä ja Poliisihallituksen osalta myös kokonaan uusi resursointi, jolla taataan ammattitaitoinen henkilöstö tehtävien laadukkaaseen suorittamiseen. Pirkanmaan liitto toteaa, että lakiesityksessä esiin tuotu Lupa- ja valvontaviraston rooli olisi ympäristönsuojelun näkökulmasta vaikuttanut luontevammalta. Tämän hylkäämistä ei kuitenkaan esityksessä perustella kattavasti.

Ratojen toiminnan turvaamisen näkökulmasta on tarkoituksenmukaista, että lupaviranomainen voisi tarvittaessa lisätä tai muuttaa lupaehtoja ja määräyksiä luvan peruuttamisen ja uuden lupaprosessin käynnistämisen sijaan kuultuaan luvanhaltijaa tai ilmoituksen tekijää sekä muita ehdotetussa laissa säädettyjä tahoja. Pirkanmaan liitto pitää tältä osin esitystä onnistuneena. Pirkanmaan liitto katsoo ympäristönsuojelullisesti hyvänä, että ampumaratalakia sovellettaisiin ympäristön pilaantumista ja päästöjä koskevien säännösten osalta jatkossa myös puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen sekä asealan elinkeinotoiminnan ampumaratoihin. Myös nykyisten ympäristölupien käsittelymaksujen kohtuullistumista voidaan pitää kannatettavana, sillä etenkin voittoa tavoittelemattomien yhdistysten varoja voitaisiin jatkossa kohdentaa aiempaa kattavammin ympäristönsuojelullisiin toimiin ja toiminnan kehittämiseen. Pirkanmaan liitto painottaa, että lupamenettelyiden sujuvoittamisen ohella ympäristönsuojelun tason tulee säilyä vähintään nykyisellä tasolla. Ympäristövastuiden kokonaisohjauksen hajautuminen voi lisätä toiminnan riskiä ympäristönsuojelun näkökulmasta. Liitto katsoo, että lainsäädännön tulee turvata ampumaratojen toimintaedellytysten ohella myös ympäristön pilaantumisen estäminen.

Pirkanmaan liitto katsoo kuitenkin, että yksinomaan lupa- ja ilmoituskäytänteiden sujuvoittamisella ei päästä 1 000 ulkoampumaradan tavoitteeseen. Pirkanmaalla tulisi tavoitteen perusteella asukaslukuun suhteutettuna olla liki sata ulkoampumarataa, eli maakuntaan tulisi laskennallisesti perustaa kymmeniä uusia ratoja. Tämä ei ole nykyisellä ratojen omistusrakenteella mahdollista.

Maakuntien liitoilla on ampumaratalakiin perustuva velvoite laatia ja ylläpitää alueellaan ampumarataverkoston kehittämissuunnitelmaa, joka Pirkanmaalla on päivitetty vuonna 2023 yhteistyössä metsästys-, maanpuolustus- ja ampumaurheiluorganisaatioiden sekä Poliisin ja ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa. Kehittämissuunnitelma on nähtävissä Pirkanmaan liiton aineistopankissa: <https://aineistopankki.pirkanmaa.fi/fi/search?gallery=36857>

Suunnitelmatyön ohessa laadittiin kehittämissuosituksia, joista osa koski hallituksen esityksen mukaisia toimia ja tarvetta ampumaratoja koskevan sääntelyn ja lupaprosessien selkeyttämisestä ja yhtenäistämisestä sekä sääntelyn ja luvituksen ulottamisesta kaikenlaisille radoille. Pirkanmaan liitto pitää erittäin hyvänä ja tarpeellisena, että näihin

asioihin on nyt tartuttu lainsäädännön kehittämistyössä.

Muiksi tarpeellisiksi kehittämiskohteiksi kirjattiin:

- ☐ rataverkoston laajentamisen edistäminen nopealla aikataululla
- ☐ erityisesti toiminnallisen, kivääri- sekä pitkän matkan ammunnan mahdollisuuksien luominen ja vahvistaminen
- ☐ ampumaratojen entistä parempi huomiointi maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa
- ☐ ajantasaisen tiedon saatavuuden edistäminen ampumaratojen toiminnasta viranomaiskäyttöön tarkoitetulla sähköisellä tietojärjestelmällä
- ☐ lakkautettavaksi suunniteltujen ampumaratojen toiminnan siirtäminen korvaavaan paikkaan toiminnan keskeytymättä
- ☐ ampumaratojen hallinnoijien tiedon lisääminen ratojensa kehittämistarpeita ja sujuvan käytön mahdollistaminen
- ☐ kuntien luomat matalan kynnyksen edellytykset ampumaharjoitteluun osana kunnallisia virkistys- ja harrastusmahdollisuuksia
- ☐ valtion ja ministeriöiden toimet maakunnallisten ampumarataverkostojen kehittämisen tueksi
- ☐ Pirkanmaan liiton työ ampumarataverkoston kehittämisen ja toimijoiden välisen yhteistyön edistämiseksi.

Pirkanmaan liiton näkemyksen mukaan uusien ratojen käyttöönotto vaatii merkittäviä lisätoimia niin valtiolta ja kunnilta kuin ratatoimijoilta sekä muilta viranomaisilta. Yhtenä haasteena ovat edellä mainitut maankäytölliset kysymykset. Pirkanmaan liitto on tarkastellut tuoreessa esiselvityksessä potentiaalisia ampumarata-alueita. Selvitys toimii tausta-aineistona myös nykyisten ratojen kehittämispotentiaalille.

Selvityksen perusteella Pirkanmaalta on löydettävissä potentiaalisia ja hyvin saavutettavia sijainteja uusille ulkoampumaradoille myös asuttujen alueiden läheisyydestä, mutta ratojen toteuttaminen tai nykyisten laajentaminen vaatii kuitenkin erittäin todennäköisesti rakenteellisia meluntorjuntatoimenpiteitä. Tämä tarkoittaa myös rakentamiseen kohdentuvia kuluja. Selvitys on julkaistu Pirkanmaan liiton aineistopankissa:

<https://aineistopankki.pirkanmaa.fi/fi/album/4818?gallery=231489> . Selvityksessä tuotettu paikkatietoaineisto tulee piakkoin saataville Pirkanmaan aluetietopalvelun Selvitykset ja materiaalit -osioon osoitteessa [tieto.pirkanmaa.fi](https://aineistopankki.pirkanmaa.fi).

Onko ympäristönsuojelulakia tarpeen soveltaa ehdotuksen mukaisesti ampumaratalain soveltamisen ohella?

Pirkanmaan liitto katsoo, että ympäristönsuojelulakia on tarpeen soveltaa lukujen 1-2 ja 14-16 osalta ampumaratalain soveltamisen ohella.

Onko tehtävien siirtämisen seurauksena tarpeen muuttaa valtioneuvoston ohjesääntöä ehdotuksessa kuvatulla tavalla?

Pirkanmaan liitto suhtautuu varauksella siihen, että ympäristönsuojelu ja ympäristövahinkojen torjunta hajautettaisiin eri ministeriöiden toimialoille, jolloin sisäministeriö vastaisi ympäristöministeriön sijaan ampumaratoja koskevasta ympäristönsuojelusta ja ympäristövahinkojen torjunnasta.

Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta?

Ampumaratojen perustamiseen liittyy luvituksen lisäksi erityisiä maankäytön yhteensovittamisen kysymyksiä. Pirkanmaan liitto pitää tarpeellisena, että uusien ratojen perustamiseksi toimijoita ohjeistetaan kuulemaan riittävän varhaisessa vaiheessa myös sijainti- sekä vaikutusalueen kuntia sekä maakunnan liittoa, jotta vaikutusalueelle mahdollisesti kaavaillut muut maankäytön tavoitteet voidaan huomioida ja yhteensovittaa ampumaratatoimintojen kanssa.

Pirkanmaan liitto kannattaa ehdotusta uuden 5 a § lisäämisestä lakiin, jonka nojalla lupaviranomaisen tulisi pyytää lausunto radan sijaintipaikan poliisilaitoksen lisäksi kunnalta sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta. Koska maakuntien liitot vastaavat lakisääteisten ampumarataverkostojen kehittämissuunnitelmien laadinnasta ja ylläpidosta sekä maakuntakaavoituksesta ja tämän toteutumisen seurannasta, Pirkanmaan liitto katsoo, että myös maakuntien liittoja tulisi kuulla kuntien ja muiden mahdollisten viranomaisten ohella. Lisäksi maakuntien liittojen lakisääteistä tehtävää helpottaisi, että Poliisihallitukselle ilmoitettavat ratakohtaiset tiedot sekä radoille myönnettävien lupa-asiakirjojen tiedot

toimitettaisiin myös maakuntien liitoille.

Ikonen Tuula
Pirkanmaan liitto